

Oslo 19.05. 2023

Til: Klima- og miljødepartementet (postmottak@kld.dep.no)

Innspill Østmarka nasjonalpark

Naturvernforbundet og Naturvernforbundet i Oslo og Akershus (NOA) viser til departementets invitasjon av 8. mai med mulighet til å gi skriftlig innspill innen 19. mai og delta på dialogmøte om nasjonalparken den 23. mai.

Vi takker for invitasjon. Dette er en sak som Naturvernforbundet og NOA har fulgt over mange år. Men vi finner tidsfristene svært korte og det er uheldig at det både er store endringsforslag og særdeles korte tidsfrister i slutfasen av en så viktig sak.

Naturvernforbundet og NOA understreker at det er svært gledelig og på høy tid at Østmarka nasjonalpark endelig kan realiseres. Slik kan områdets store natur- og friluftslivverdier ivaretas på en faglig og kunnskapsbasert best mulig måte.

Vern er den faglig beste metoden for å ivareta biologisk mangfold og naturlig økologisk dynamikk i naturlige økosystemer. Vi ønsker at det etableres strenge og ambisiøse forskrifter både for nasjonalparken og friluftslivområdet. Disse skal bidra til å sikre og forbedre naturverdiene.

Stor nasjonalpark på ca 54 km² er eneste alternativet!

Omfattende vern gjennom en stor nasjonalpark på om lag 54 km² samt tilliggende verneområder med strenge forskrifter i Østmarka er en enestående mulighet for Norge til å levere et viktig bidrag til verdensdugnaden i tråd med Naturavtalen.

Dette er en unik mulighet til å sikre større sammenhengende områder med lavereliggende verdifulle gammelskoger i en hovedstadsnær nasjonalpark. Naturvernforbundet og NOA vil særlig påpeke at Klima- og miljødepartementet (KLD) for all del ikke må skusle bort muligheten til å få etablert en størst mulig nasjonalpark på målstreken.

Vi viser også til Naturvernforbundets hørings svar av 15.01. 2023, der vi fullt ut støttet Statsforvalterens alternativ 1, hovedalternativet, for stor nasjonalpark i Østmarka på 54 km² og 19 km² friluftslivområder. Dette er helt klart det faglig beste alternativet noe som også støttes av grundig biologisk dokumentasjon av verneverdier i områdene. Vi viser også til at KLD selv i sitt brev datert 22. juni 2022 anbefalt Statsforvalterens hovedalternativ!

KONKRETE INNSPILL:

Miljødirektoratets innstilling må forbedres betydelig!

For oss var det særdeles oppsiktsvekkende at Miljødirektoratet i sin tilrådning både reduserer størrelsen på nasjonalparken og svekker forskriftene.

Særlig reagerer vi sterkt på at Miljødirektoratets tilrådning er betydelig endret fra Statsforvalterens anbefalte hovedforslag, alternativ 1, der arealet for nasjonalpark er redusert med hele 14 km². Miljødirektoratet var jo i utgangspunktet kritiske til et nasjonalparkforslag på 54 km², som de mente var lite areal for en nasjonalpark. Derfor er det merkelig at de selv foreslår en betydelig reduksjon i nasjonalparkareal.

→ Naturvernforbundet og NOA ber KLD reversere dette og vedta nasjonalpark på 54 km² og friluftslivområder på omkring 19 km², i tråd med Statsforvalterenes høringsalternativ 1 av 14.10. 2022.

Ingen menneskerett at idretten skal ødelegge den mest verdifulle naturen.

Også idretten må ta sitt ansvar for å bidra til verdensdugnaden om å stanse tap av natur og arts mangfold. Å kreve løyve til idrettsaktiviteter i områder som er de aller viktigste og de aller mest sårbare naturområdene er direkte uansvarlig. Vi finner det oppsiktsvekkende at idretten selv ønsker dette og mener det er uakseptabelt at Miljødirektoratet åpner for dette i sin innstilling.

Vi er derfor svært skuffet over at naturhensyn svekkes til fordel for idrett i forslaget til forskrifter for eksisterende naturreservat (sone A). Det har hele veien ligget som en forutsetning at det opprinnelige naturreservatet og tilhørende forskrifter ikke skulle endres. Vi aksepterer derfor ikke at Miljødirektoratet foreslår svekkelser av forskriftene i sone A, ved å åpne for å etablere tur- og orienteringsposter i den aller mest verdifulle naturen i Østmarka. Dette mener vi også er fullstendig unødvendig fordi det er mange titalls kvadratkilometer med annen natur i Østmarka der slike aktiviteter kan foregå. Her viser vi også til KLDs brev av 22. juni 2022 hvor følgende forutsetningen legges: «Ved innlemmelse av eksisterende Østmarka naturreservat i nytt større verneområde må arealets store verneverdier ivaretas minst like godt som i dag, f.eks. ved at en sone med om lag samme avgrensning og restriksjonsnivå som i dagens reservat».

→ Vi ønsker ikke at det slik det foreslås i nasjonalparkforskrift §3 «etter søknad» kan åpnes for å etablere tur- og orienteringsposter inne i sone A. Vi ber om at KLD går tilbake til opprinnelige strenge eller strengere forskrifter for indrefiletten av natur i Østmarka, gamle Østmarka naturreservat, kalt sone A i nasjonalparkforslaget.

Vi har primært ønsket at det i nasjonalparken ikke bør åpnes for terrengsykling og ridning på stier, kun på veier. Vi mener det er unødvendig, det er ingen menneskerett å terrengsykle eller ri på stier inne i Østmarkas viktigste naturområder. Særlig med tanke på at det finnes veldig store områder utenfor nasjonalparken der terrengsykling tillates. Her mener vi likevel at det er mulig å finne pragmatiske løsninger og viser til Nordre Follo kommune sitt forslag om å: «... vurdere om sykling og ridning på sti innenfor nasjonalpark-/naturreservatområdet bør kanaliseres til kun utvalgte stier». En slik ordning mener Naturvernforbundet med

foredel kan vurderes i nasjonalparken, men ikke i somna A og avklares i tråd med Østmarkas Venner sitt høringsvar av 15.01. 2023.

→Vi ber KLD om å endre forskriften og ikke åpne for generell sykling og ridning på stier inne i nasjonalparken. El-sykling skal kun foregå på vei i nasjonalparken (endre § 8c) . Vi foreslår at enkelte av de minst sårbare og minst konfliktfylte stiene kan åpnes for terrengsykling og ridning etter avklaring med fagbiologer og andre relevante brukergrupper.

Vi mener det er viktig og riktig med god tilrettelegging for idrett og andre brukerinteresser i friluftssområdene utenfor nasjonalparken, slik at disse ikke påvirker natur og arts mangfold negativt og at det utøves en mest mulig sporrøs, skånsom og bærekraftig ferdsel og aktiviteter.

Kort faglig bakgrunnsargumentasjon

Naturvernforbundet og NOA har sammen med andre natur- og friluftsansjoner i mange år arbeidet for etablering av en nasjonalpark i Østmarka. Vi viser særlig til Østmarkas Venner sin utrettelige og tunge arbeidsinnsats som særdeles verdifull. Samtidig har en rekke andre aktører også vært tungt involvert, både kommuner, andre grunneiere, politikere og miljøforvaltning. Vi understreker at dette fellesløftet har vært avgjørende for at en stor Østmarka nasjonalpark endelig kan realiseres.

Det er gjort grundige og gode forarbeider av miljømyndighetene i saken.

Dette er en milepæl i arbeidet med å få sikret en stor, lavereliggende nasjonalpark i skoglandskapet på Østlandet. Dette er en nasjonalpark som både bidrar til å utfylle manglene i skogvernet og for å øke representativiteten av naturvariasjon i Norges nettverk av nasjonalparker. Dette er helt i tråd med Norges langsiktige arbeid med å verne 30 % av representativ natur for å møte internasjonale naturforpliktelser i tråd med fagbaserte bevaringsmålsettinger. Etablering av en stor nasjonalpark i Østmarka er trolig siste sjans vi har for å få bevart et relativt stort, noenlunde sammenhengende og relativt intakt skogområde på Østlandet. Og som tilfredsstillende de faglige krav som verneformen nasjonalpark forutsetter.

Større verneområder er særlig verdifulle. Både for å ivareta de biologiske verdiene som allerede finnes, men også sett i et lengre tidsperspektiv der klimaendringer utfordrer den økologiske dynamikken i naturen. Innenfor større områder har arter og natur mye større langsiktige overlevelsesmuligheter fordi naturen er variert med mange ulike naturtyper, økologiske nisjer og topografi. Dette reduserer også negative konsekvenser av påvirkninger fra utsiden. Det er flere arter i store verneområder, og de har som hovedregel større og mer levedyktige populasjoner enn i små verneområder. Større områder tåler naturlige «katastrofer» fordi slike bare rammer mindre deler av et stort område. Samtidig vil flere arealkrevende arter kunne ha leveområdet sitt innenfor verneområdet, spredningsarealer mellom ulike leveområder er tilgjengelige noe som også vil kunne bidra til å forsterke den genetiske variasjonen for artene. Dette er helt i samsvar med naturmangfoldlovens intensjoner om langsiktig overlevelse samt bevaring av økosystemer, arter og genetisk variasjon. En stor nasjonalpark vil også sikre tilgang til viktig natur med stor rekreasjonsverdi.

En nasjonalpark så nært store befolkningsområder vil også ha et stort folkehelse-potensial, med minimale tekniske inngrep, stillhet og store opplevelsesverdier.

Vi støtter dette forslaget og vi støtter KLDs naturfaglige begrunnelse:

«I motsetning til for naturreservat, kan bevaring av større områder slik at de kan være tilgjengelige for uforstyrret naturopplevelse og friluftsliv være en del av formålet med vern av nasjonalpark. En nasjonalpark kan for Oslo-regionens befolkning ha stor betydning for både identitet og friluftsliv og for formidling av natur- og kulturmiljøverdier. Samlet sett mener departementet at fordeler med en stor tredelt nasjonalpark veier opp for eventuelle ulemper. Nasjonalpark er derfor etter departementets vurdering et godt og egnet virkemiddel for vern av et større skogområde i lavlandet i Sørøst-Norge.»

Det er også foreslått flere tilleggs-områder som med fordel og allerede nå kunne vært innlemmet. Her viser vi blant annet til høringsinnspill med mindre tilleggsforslag og grensejusteringer fra Østmarkas Venner av 15.01. 2023. Naturevernforbundet og NOA ser det som en fordel at disse forslagene allerede nå innlemmes i verneprosessen.

For øvrig viser vi også til innspill fra Østmarkas Venner av 19. mai, og støtter opp om innholdet i deres hørings svar.

Mvh Norges Naturvernforbund

Arnodd Håpnes
Fagleder naturmangfold

Naturvernforbundet i Oslo og Akershus

Håkon Eide Gundersen /s/
Daglig leder